

TIESAS SPRIEDUMS (treš? pal?ta)

2015. gada 16. apr?l? (*)

L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu – Nodok?i – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?a sist?ma – Nekustam? ?pašuma noma – Elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?de, k? ar? atkritumu sav?kšana – L?gums starp iznom?t?ju un šo pre?u un pakalpojumu pieg?d?t?jiem – Nomniekam pieg?d?ti pakalpojumi, kas uzskat?mi par t?diem, ko veicis iznom?t?js – Kop?jie izdevumi – Nodok?a b?zes noteikšana – Iesp?ja kop?jos izdevumus iek?aut nomas pakalpojumu nodok?a b?z? – Dar?jums, kur? ietilpst viens vien?gs pakalpojums vai vair?ki neatkar?gi pakalpojumi

Lieta C?42/14

par l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Naczelnego S?d Administracyjny* (Polija) iesniedza ar l?mumu, kas pie?emts 2013. gada 22. oktobr? un kas Ties?re?istr?ts 2014. gada 27. janv?r?, tiesved?b?

Minister Finansów

pret

Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie.

TIESA (treš? pal?ta)

š?d? sast?v?: pal?tas priekšs?d?t?js M. Illeši?s [M. Illeši?], tiesneši A. O'K?fs [A. Ó Caoimh], K. Toadere [C. Toader], E. Jaraš?ns [E. Jaraši?nas] un K. G. Fernlunds [C. G. Fernlund] (referents),

?ener?ladvok?te E. Šarpstone [E. Sharpston],

sekret?rs K. Malaceks [K. Malacek], administrators,

?emot v?r? rakstveida procesu un 2014. gada 27. novembra tiesas s?di,

?emot v?r? apsv?rumus, ko sniedza:

- Minister Finansów v?rd? – T. Tratkiewicz un J. Kaute, p?rst?vji,
- Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie v?rd? – K. Przygodzka un A. Fajt, p?rst?vji, kuriem pal?dz K. Warfo?omiejew, radca prawny, un ?. Adamczyk, doradca podatkowy,
- Polijas vald?bas v?rd? – B. Majczyna un A. Kramarczyk?Sza?adzi?ska, p?rst?vji,
- Grie?ijas vald?bas v?rd? – K. Nasopoulou, p?rst?vje,
- Apvienot?s Karalistes vald?bas v?rd? – J. Beeko, p?rst?vje, kurai pal?dz R. Hill, barrister,
- Eiropas Komisijas v?rd? – ?. Habiak un L. Lozano Palacios, p?rst?vji,

?emot v?r? p?c ?ener?ladvok?tes uzklaus?šanas pie?emto l?mumu izskat?t lietu bez ?ener?ladvok?ta secin?jumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu ir par Padomes 2006. gada 28. novembra Direkt?vas 2006/112/EK par kop?jo pievienot?s v?rt?bas nodok?a sist?mu (OV L 347, 1. lpp.), kas groz?ta ar Padomes 2009. gada 22. decembra Direkt?vu 2009/162/ES (OV 2010, L 10, 14. lpp.; turpm?k tekst? – “PVN direkt?va”), interpret?ciju.

2 Šis l?gums rad?s saist?b? ar str?du starp *Minister Finansów* (Finanšu ministrs) un *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie* (Varšavas Bru?oto sp?ku nekustam? ?pašuma a?ent?ra, turpm?k tekst? – “*Wojskowa Agencja Mieszkaniowa*”) par individu?lu *Minister Finansów* 2011. gada 21. j?nija atzinumu, noraidot p?d?j? min?t? izmantoto pievienot?s v?rt?bas nodok?a (turpm?k tekst? – “PVN”) apr??ina un piem?rošanas metodi par prec?m un pakalpojumiem, kas sniegti, iznom?jot nekustamo ?pašumu.

Atbilstoš?s ties?bu normas

Savien?bas ties?bas

3 PVN direkt?vas 1. panta 2. punkta otraj? da?? ir noteikts:

“Par katu dar?jumu PVN, ko apr??ina no pre?u vai pakalpojumu cenas p?c attiec?gaj?m prec?m vai pakalpojumiem piem?rojamas likmes, uzliek p?c tam, kad atskait?ts daž?d?m izmaksu sast?vda??m tieši piem?rotais PVN.”

4 PVN direkt?vas 14. panta 1. punkt? ir paredz?ts:

““Pre?u pieg?de” ir ties?bu nodošana r?koties ar materi?lu ?pašumu k? ?pašniekam.”

5 Š?s direkt?vas 15. panta 1. punkt? ir noteikts:

“Elektr?bu, g?zi, siltumu, dzes?šanu u.tml. uzskata par materi?lu ?pašumu.”

6 Min?t?s direkt?va 24. panta 1. punkt? ir nor?d?ts:

““Pakalpojumu sniegšana” ir jebkurš dar?jums, kas nav pre?u pieg?de.”

7 PVN direkt?vas 73. pant? ir paredz?ts:

“Pre?u pieg?dei un pakalpojumu sniegšanai, uz ko neattiecas 74. l?dz 77. pants, summa, kurai uzliek nodokli, ir visa summa, kas veido atl?dz?bu, kuru pieg?d?t?js vai pakalpojumu sniedz?js par šiem dar?jumiem ir sa??mis vai sa?ems no pirc?ja, pakalpojumu sa??m?ja vai treš?s personas, tostarp subs?dijas, kas tieši saist?tas ar šo dar?jumu cen?m.”

Poljas ties?bas

8 2004. gada 11. marta Likuma par pre?u un pakalpojumu nodokli (*ustawa o podatku od towarów i us?ug Dz. U. n° 54, poz?cija 535*) 7. panta 1. punkt? ir noteikts:

“5. panta 1. punkta 1) apakšpunkt? min?t? pre?u pieg?de ir ties?bu nodošana r?koties ar prec?m k? ?pašniekam [...]”

9 Š? likuma 8. panta 1. punkt? ir preciz?ts:

“5. panta 1. punkta 1) apakšpunkt? min?t? pakalpojumu sniegšana ir jebkurš pakalpojums, kas sniegs fiziskai personai, juridiskai personai vai strukt?rvien?bai, kura nav juridiska persona, un kas nav pre?u pieg?de 7. panta izpratn? [..].”

10 Min?t? likuma 29. panta 1. punkta redakcija ir š?da:

“Nodok?a b?ze ir dar?juma v?rt?ba, iz?emot 2.–21. pantu, 30.–32. pantu, 119. pantu un 120. panta 4. un 5. punktu. Dar?juma v?rt?ba ir par p?rdošanu sa?emam? summa, atskaitot maks?jamo nodokli. Sa?emam? summa ietver visus no pirc?ja/pakalpojuma sa??m?ja vai treš?s personas pien?košos maks?jumus. Atskaitot maks?jamo nodokli, dar?juma v?rt?bu palielina sa?emt?s subs?dijas, pabalsti un citas l?dz?gas piemaksas, kas tieši ietekm? nodok?u maks?t?ja pieg?d?to pre?u vai sniego pakalpojumu cenu (sa?emamo summu).”

Pamatiesved?ba un prejudici?lie jaut?jumi

11 *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* ir publisko ties?bu juridisk? persona, kuras uzdevums tostarp ir iznom?t tai uztic?to valsts nekustamo ?pašumu. Š?s darb?bas ietvaros t? veic atk?rtotu r??inu izrakst?šanu, pirmk?rt, par apg?des pakalpojumiem, proti, elektr?bu, siltumu un ?deni, un, otrk?rt, atkritumu apsaimniekošanu, nomniekam p?radres?jot izdevumus, kas tai radušies, ieg?d?joties š?s preces un pakalpojumus no trešaj?m person?m. Saist?b? ar apg?des pakalpojumiem *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* nomniekam izraksta avansa r??inus, kuru summa ir noteikta nomas l?gum?, piem?rojot katram no apg?des pakalpojumiem piem?rojamo nodok?a likmi, un tad gada beig?s r??inus izl?dzina atkar?b? no nomnieka faktiski pat?r?t?s elektr?bas, siltuma un ?dens.

12 T? k? PVN likme no 2011. gada 1. janv?ra tika paaugstin?ta, *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* rad?s šaubas par šajos r??inos, kas izrakst?ti p?c š? datuma, esošaj?m summ?m piem?rojam?m likm?m – vai nu piepras?t summu, kas nomniekiem v?l j?maks?, vai ar? izl?dzin?t p?rmaks?to summu. *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* v?rs?s Minister Finansów, lai sa?emtu individu?lu atzinumu par to, k?das likmes b?tu j?piem?ro.

13 2011. gada 21. j?nija individu?laj? atzinum? Minister Finansów nor?d?ja, ka PVN apr??in?šanas metode, ko *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* bija pl?nojusi piem?rot, esot nepareiza, un uzsv?ra, ka apg?des pakalpojumu pieg?de un atkritumu apsaimniekošanu ir vienots pakalpojums, proti, nomas pakalpojums. T?d?? šie daž?die pakalpojumi esot j?iek?auj š? pakalpojuma apliekamaj? b?z?, kurš ir galvenais pakalpojums, un tiem j?piem?ro vienota nodok?a likme, proti, min?tajam pakalpojumam piem?rojam? likme. Minister Finansów preciz?ja, ka š? likme, s?kot no 2011. gada 1. janv?ra, ir 23 % iepriekš?jo 22 % viet?.

14 T? k? iest?de saglab?ja savu individu?laj? atzinum? pausto nost?ju, *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* c?la pras?bu Wojewódzki S?d Administracyjny w Warszawie (Varšavas vojevodistes Administrat?v? tiesa), kura ar 2012. gada 17. j?lija spriedumu atc?la Minister Finansów atzinumu.

15 Š? tiesa nosprieda, ka saist?b? ar apg?des pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanu saist?to pakalpojumu pieg?di saist?tie maks?jumi k? nomas elements b?tu j?iek?auj nomas pakalpojumu apliekamaj? b?z?, iz?emot, ja no nomas l?guma skaidri neizriet, ka visi vai daži šie maks?jumi nav iek?auti nomas maks? un par tiem nomnieks nor??in?s atseviš?i.

16 Min?t? tiesa uzskat?ja, ka *Wojskowa Agencja Mieszkaniowa* šaj? zi?? nav iesniegusi

skaidru inform?ciju un ka *Minister Finansów* pirms individu?i? atzinuma pie?emšanas tai bija j?pieprasa preciz?jumi.

17 Wojewódzki S?d Administracyjny w Warszawie preciz?ja, ka tieši starp nomnieku un apg?des pakalpojumu un atkritumu p?rvaldes pakalpojumu pieg?d?t?jiem nosl?gta l?guma neesam?ba noteikti nenoz?m?, ka iznom?t?js nomniekam sniedz vienotu saliktu nomas pakalpojumu.

18 Tad *Minister Finansów* iesniedza kas?cijas s?dz?bu *Naczelnny S?d Administracyjny* (Augst?k? administrat?v? tiesa).

19 Š? tiesa uzsver, ka liet? ir b?tiskas praktiskas sekas, jo saist?b? tostarp ar ?dens pieg?di atkar?b? no t?, vai par to ir izrakst?ts atseviš?s r??ins vai ar? tas ir iek?auts nomas maks?, piem?rojam? PVN likme ir vai nu 8 %, vai 23 %. Tai katr? zi?? ir šaubas par PVN direkt?vas interpret?šanas veidu Tiesas judikat?ras kontekst? un it ?paši saist?b? ar to, vai iznom?t?js sniedz vienu vai vair?kus atseviš?us pakalpojumus.

20 Š?dos apst?k?os *Naczelnny S?d Administracyjny* nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus:

“1) Vai PVN direkt?vas 14. panta 1. punkta, 15. panta 1. punkta un 24. panta 1. punkta noteikumi ir j?interpret? t?d?j?di, ka runa ir par iznom?t?ja veikt?m elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?d?m, k? ar? atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu nomniekam, kurš tieši izmanto š?s preces un pakalpojumus, ja attiec?gaj? telp? š?s preces pieg?d? un pakalpojumus sniedz attiec?gaj? jom? specializ?jusies treš? persona un iznom?t?js ir attiec?go pre?u pieg?des un pakalpojumu sniegšanas l?gumu puse, kura attiec?g?s izmaksas tikai p?radres? uz nomnieku, kurš faktiski izmanto š?s preces un pakalpojumus?

2) Ja uz pirmo jaut?jumu tiek sniegtā apstiprinoša atbilde: vai, sniedzot nomas pakalpojumu, izmaksas par telpas nomnieka izmantoto elektr?bu, siltumu, ?densapg?di un atkritumu apsaimniekošanu palielina nodok?a b?zi (nomas maksu) PVN direkt?vas 73. panta noz?m? vai ar? attiec?g?s pre?u pieg?des un pakalpojumi ir no telpas nomas pakalpojuma atseviš?i pakalpojumi?”

Par prejudici?liem jaut?jumiem

Par pirmo jaut?jumu

21 Uzdodama savu pirmo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa b?t?b? jaut?, vai PVN direkt?vas 14. panta 1. punkts, 15. panta 1. punkts un 24. panta 1. punkts ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma nomas gad?jum? elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?de, k? ar? atkritumu p?rvaldes pakalpojumi, ko nomniekam sniedz treš?s personas, ir j?uzskata, ka tos ir sniedzis iznom?t?js, ja vi?š ir nosl?dzis l?gumus par šo pakalpojumu pieg?di un ja vi?š tikai p?radres? izmaksas nomniekam.

22 Iesniedz?jtiesa preciz?, ka tai šaj? zi?? ir šaubas, lasot tostarp spriedumu *Auto Lease Holland* (C?185/01, EU:C:2003:73), kas attiecas uz Padomes 1977. gada 17. maija Sest?s direkt?vas 77/388/EEK par to, k? saska?ojami dal?bvalstu ties?bu akti par apgroz?juma nodok?iem – Kop?ja pievienot?s v?rt?bas nodok?u sist?ma: vienota apr??inu b?ze (OV L 145, 1. lpp.), 5. panta 1. punkta interpret?ciju.

23 Min?taj? spriedum?, kas ir par meh?nisko transportl?dzek?u l?zinga l?gumu, kur? l?zinga ??m?jam ir ?auts l?zinga dev?ja v?rd? un uz t? r??ina uzpild?t šo transportl?dzekli ar degvielu,

Tiesa izv?rt?ja, vai t?d?j?di b?tu j?uzskata, ka l?zinga dev?js min?t? transportl?dzek?a ??m?jam veic degvielas pieg?di.

24 Tiesa atbild?ja noraidoši, atg?din?dama, ka saska?? ar Direkt?vas 77/388 5. panta 1. punktu “pre?u pieg?de” noz?m? ties?bu nodošanu r?koties ar materi?lu ?pašumu k? ?pašniekam”. Tiesa uzsv?ra, ka pre?u pieg?des j?dziens sev? ietver ikvienas ?ermeniskas lietas nodošanu, ko veic viena puse, kurai ties?bas to veikt ir pieš??rusi otra puse, r?kojoties k? š?s lietas ?pašniecei. T? uzskat?ja, ka degvielas uz??mumi l?zinga transportl?dzek?a ??m?jam nodod pilnvaras patur?t degvielu k? t?s ?pašniekam un ka šo uz??mumu degvielas pieg?de l?zinga transportl?dzek?a dev?jam – nedz ar? t? rezult?t? š? transportl?dzek?a ??m?jam – nav notikusi (spriedums *Auto Lease Holland*, C?185/01, EU:C:2003:73, 31.–36. punkts).

25 J?uzsver, ka š?da l?guma b?tisk?s sast?vda?as atš?iras no nekustam? ?pašuma nomas l?guma b?tisk?m sast?vda??m, kas papildin?ts ar t?diem k? pamatliet? min?tajiem pakalpojumiem.

26 Faktiski saska?? ar t?du l?gumu, par kuru bija spriedums *Auto Lease Holland* (C?185/01, EU:C:2003:73), l?zinga transportl?dzek?a ??m?js degvielu uzpildes stacij?s ieg?d?jas pats, br?vi izv?loties t?s kvalit?ti un kvantit?ti, k? ar? br?di, kad to ieg?d?ties. Tiesa nosprieda, ka vienošan?s par degvielu starp l?zinga transportl?dzek?a dev?ju un min?t? transportl?dzek?a ??m?ju nav degvielas pieg?des l?gums, bet dr?z?k ir l?gums par t?s finans?šanu (spriedums *Auto Lease Holland*, C?185/01, EU:C:2003:73, 36. punkts).

27 Savuk?rt t?d? l?gum? k? pamatliet? min?tais, kur iznom?t?js nosl?dz l?gumu par t?du pakalpojumu k? apg?des pakalpojumi un atkritumu p?rvalde sniegšanu, tieši iznom?t?js ir tas, kurš nekustam? ?pašuma, kuru tas nodod nom?, vajadz?b?m ieg?d?jas apl?kojamos pakalpojumus. Protams, nomnieks min?tos pakalpojumus izmanto tieši, ta?u tos vi?š neieg?d?jas no trešaj?m person?m, kas specializ?juš?s attiec?gaj? jom?. T?d?j?di ar degvielas ieg?di saist?tie apsv?rumi spriedum? *Auto Lease Holland* (C?185/01, EU:C:2003:73), kas ir sp?ka attiec?b? uz PVN direkt?vas 14. panta 1. punktu, t?d? k? pamatliet? apl?kojam? l?gum? nav piem?rojami nedz elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?dei, kuri ar? PVN direkt?vas 15. panta izpratn? ir preces, nedz ar? pakalpojumam, uz ko attiecas PVN direkt?vas 24. pants, kas šaj? gad?jum? ir atkritumu p?rvalde. No pakalpojumu, kas ir šo pre?u un pakalpojumu pieg?de, ieg?des, ko veic iznom?t?js, izriet, ka vi?š ir tas, kas b?tu j?uzskata par personu, kura nomniekam veic min?to pakalpojumu pieg?di.

28 T?d?? uz pirmo jaut?jumu ir j?atbild, ka PVN direkt?vas 14. panta 1. punkts, 15. panta 1. punkts un 24. panta 1. punkts ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma nomas gad?jum? elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?de, k? ar? atkritumu p?rvaldes pakalpojumi, ko nomniekam, kurš š?s preces un pakalpojumus izmanto tieši, sniedz treš?s personas, ir j?uzskata, ka tos ir sniedzis iznom?t?js, ja vi?š ir nosl?dzis l?gumus par šo pakalpojumu pieg?di un ja vi?š tikai p?radres? izmaksas nomniekam.

Par otro jaut?jumu

29 Uzdodama otro jaut?jumu, iesniedz?jtiesa b?t?b? jaut?, vai PVN direkt?va ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma noma un tai papildu piesaist?ta ?dens un elektr?bas pieg?de, k? ar? ar atkritumu p?rvaldi saist?ti pakalpojumi b?tu j?uzskata par vienu vienotu pakalpojumu vai tom?r par vair?kiem noš?irtiem un neatkar?giem pakalpojumiem, kuri no PVN viedok?a b?tu j?v?rt? atseviš?i.

30 Vispirms ir j?atg?dina, ka PVN m?r?iem ikviens pakalpojums, k? tas izriet no PVN direkt?vas 1. panta 2. punkta otr?s da?as, parasti ir j?uzskata par atseviš?u un neatkar?gu

pakalpojumu (spriedumi *Field Fisher Waterhouse*, C?392/11, EU:C:2012:597, 14. punkts, un *BG? Leasing*, C?224/11, EU:C:2013:15, 29. punkts).

31 Tom?r no Tiesas judikat?ras izriet, ka noteiktos apst?k?os vair?ki pakalpojumi, kuri form?li ir noš?irti un kurus var?tu sniegt atseviš?i, un š?di tie var?tu tikt apliki ar nodokli vai atbr?voti no t?, ir j?uzskata par vienu vienotu dar?jumu, ja tie nav neatkar?gi. Viens vienots pakalpojums past?v it ?paši tad, ja divi vai vair?ki elementi vai darb?bas, ko nodok?u maks?t?js veicis, ir tik cieši saist?ti, ka tie objekt?vi veido vienotu, ekonomiski nedal?mu pakalpojumu, kura sadal?šana b?tu m?ksl?ga. T? tas ir gad?jum?, ja j?uzskata, ka vair?ki elementi veido pamatpakalpojumu, lai gan citi elementi turpret? ir j?uzskata par t?diem, kas veido vienu vai vair?kus papildpakalpojumus, kuri ir apliekami ar nodokli t?pat k? pamatpakalpojums (spriedums *BG? Leasing*, C?224/11, EU:C:2013:15, 30. punkts). It ?paši pakalpojums ir uzskat?ms par papildpakalpojumu, nevis galveno pakalpojumu, ja tas pats par sevi nav klienta m?r?is, bet veids, k? vis?rt?k sa?emt pakalpojumu sniedz?ja galveno pakalpojumu (spriedums *Field Fisher Waterhouse*, C?392/11, EU:C:2012:597, 17. punkts un min?t? judikat?ra).

32 Lai noteiktu, vai sniegtie pakalpojumi ir vair?ki neatkar?gi pakalpojumi vai viens vienots pakalpojums, ir j?izp?ta attiec?gajam dar?jumam rakstur?gie elementi (spriedums *BG? Leasing*, C?224/11, EU:C:2013:15, 32. punkts).

33 Run?jot par t?diem k? pamatlief? apl?kotajiem izdevumiem, kas saist?ti ar nomu, Tiesa jau divas reizes ir tikusi aicin?ta preciz?t elementus, kas b?tu j?uzskata par tai rakstur?giem.

34 Spriedum? *RLRE Tellmer Property* (C?572/07, EU:C:2009:365) Tiesa nor?d?ja, ka ?kas koplietošanas telpu uzkopšanas pakalpojums var tikt sniepts atbilstoši atš?ir?giem noteikumiem, tas ir, tostarp to var sniegt treš? persona, kas r??inu par šo pakalpojumu izraksta tieši ?rniekiem, vai iz?r?t?js, kurš šim nol?kam algo pats savu person?lu vai izmanto uzkopšanas uz??mumu. T?d?j?di, t? k? dz?vok?u ?re un ?kas koplietošanas telpu uzkopšana var tikt savstarp?ji nodal?tas, Tiesa nosprieda, ka t?s nevar tikt uzskat?tas par vienotu pakalpojumu (spriedums *RLRE Tellmer Property*, C?572/07, EU:C:2009:365, 22. un 24. punkts).

35 Spriedum? *Field Fisher Waterhouse* (C?392/11, EU:C:2012:597) Tiesa nosprieda, ka nomas l?guma saturam var b?t b?tiska ietekme uz pakalpojuma vienot? rakstura v?rt?jumu. Apl?kotaj? gad?jum? run?jot par l?gumu par biroja telp?m, ko nom? advok?tu birojs, Tiesa p?c t?s r?c?b? esoš?s inform?cijas uzsv?ra, ka papildus telpu nomai iz?r?t?jam ir j?sniedz ?rniekam noteikts skaits pakalpojumu, kas ir pamats ar nomu saist?tiem izdevumiem, par kuriem nenor??inoties, var lauzt nomas l?gumu. Tiesa uzskat?ja, ka nosl?gšanas ekonomiskais pamatojums, š?iet, ir ne tikai ties?bu aiz?emt attiec?g?s telpas ieg?šana, bet ar? tas, ka nomnieks ieg?st pakalpojumu kopumu. Tiesa secin?ja, ka nomas l?gum? ir nor?d?ts vienots pakalpojums, par ko ir vienojušies iznom?t?js un nomnieks. Sav? anal?z? Tiesa iejut?s vidusm?ra iznom?t?ja lom?, kurš iznom? attiec?gas komercelpas, proti, advok?tu biroju (spriedums *Field Fisher Waterhouse*, C?392/11, EU:C:2012:597, 23. punkts).

36 J?nor?da, ka šie divi spriedumi attiecas uz pakalpojumiem, kuri t?pat k? pamatlief? apl?kojamie pakalpojumi, visp?r?gi ?emot, ir der?gi, proti, vajadz?gi labam, nom? nodotam nekustamam ?pašumam. No š?s judikat?ras izriet, ka šie pakalpojumi var past?v?t neatkar?gi no nekustam? ?pašuma nomas. Tom?r ?pašos apst?k?os, proti, atkar?b? no l?guma satura, tie var b?t papildu pakalpojumi vai no min?t?s nomas neatdal?mi pakalpojumi un kop? ar p?d?jo min?t?to var b?t vienots pakalpojums.

37 No sprieduma *BG? Leasing* (C?224/11, EU:C:2013:15, 44. un 45. punkts) tostarp izriet, ka elementus, kas atspogu?o l?gumsl?dz?ju pušu intereses, piem?ram, noteikumi par tarifiem un r??iniem, var ?emt v?ra, lai noteiktu apl?kot? dar?juma rakstur?g?k?s iez?mes. Ir tostarp ar?

j?v?rt?, vai saska?? ar l?gumu nomnieks un iznom?t?js vispirm?m k?rt?m v?las sa?emt un nodot nom? nekustamo ?pašumu un tikai pak?rtoti viens sa?emt un otrs pieg?d?t citus pakalpojumus, pat ja tie ir nepieciešami ?pašuma ekspluat?cij?.

38 T?d?? ir j??em v?r? turpin?jum? min?tie apst?k?i, kas ?auj izš?irt divas alternat?vas.

39 Pirmk?rt, ja nomniekam ir iesp?ja izv?l?ties pakalpojumu sa??m?jus un/vai apl?koto pre?u vai pakalpojumu izmantošanas k?rt?bu, tad ar š?m prec?m vai pakalpojumiem saist?tos pakalpojumus princip? var uzskat?t par t?diem, kas ir no nomas noš?irti. It ?paši, ja nomnieks var izlemt par savu ?dens, elektr?bas vai siltuma pat?ri?u, ko var p?rbaud?t, uzst?dot individu?lu skait?t?ju, un par ko var izrakst?t r??inu atbilstoši min?tajam pat?ri?am, tad ar š?m prec?m vai pakalpojumiem saist?tos pakalpojumus var uzskat?t par t?diem, kas ir noš?irti no nomas. Attiec?b? uz t?diem pakalpojumiem k? kop?pašum? esošas ?kas koplietošanas telpu uzkopšana – tie b?tu j?uzskata par noš?irtiem no nomas, ja š?dus pakalpojumus katrs nomnieks var noorganiz?t individu?li vai nomnieki kop? un ja visos gad?jumos nomniekam adres?tajos r??inos ir min?ta šo pre?u un pakalpojumu pieg?de atseviš??, no nomas maksas nodal?t? poz?cij?.

40 Šaj? gad?jum? fakts vien, ka nomas maks?juma neveikšana ?auj iznom?t?jam izbeigt nomas l?gumu, nek?di neietekm? to, ka pakalpojumi, ar kuriem šie izdevumi ir saist?ti, ir no nomas nodal?ti pakalpojumi (šaj? zi?? skat. spriedumu *BG? Leasing*, C?224/11, EU:C:2013:15, 47. punkts).

41 T?pat fakts, ka nomniekam ir iesp?ja šos pakalpojumus sa?emt no pakalpojumu sniedz?ja p?c savas izv?les, pats par sevi ar? nav noteicošais, jo vienota dar?juma koncepcijai piem?t iesp?ja vienota pakalpojuma elementiem citos apst?k?os tikt sniegtiem atseviš?i (spriedums *Field Fisher Waterhouse*, C?392/11, EU:C:2012:597, 26. punkts).

42 Otrk?rt, ja iznom?tais nekustamais ?pašums objekt?vi no ekonomisk? viedok?a, š?iet, kop? ar pakalpojumiem ir vienots veselums, tad p?d?jos min?tos tom?r kop? ar nomu var uzskat?t par vienotu pakalpojumu. Š?di tas var b?t piln?gi pabeigts biroja nomas gad?jum?, kas ir pieejams kop? ar apg?des pakalpojumiem un dažiem citiem pakalpojumiem, un uz ?su laiku iznom?ta nekustam? ?pašuma gad?jum?, proti, br?vdien?m vai profesion?los nol?kos, kas tiek pied?v?ts kop? ar pakalpojumiem, kas no nomas nav nodal?mi.

43 Turkl?t, ja iznom?t?jam pašam nav iesp?jas br?vi un neatkar?gi no citiem iznom?t?jiem izv?l?ties pakalpojumu sniedz?jus un ar nomu saist?to pre?u vai pakalpojumu izmantošanas k?rt?bu, t?d? gad?jum? apl?kotie pakalpojumi visp?r?gi no nomas nav nodal?mi un tos var ar? uzskat?t par vienu veselu, un t?d?? ar? par vienotu pakalpojumu kop? ar nomu. It ?paši tas ir tad, ja iznom?t?jam, kas ir ?kas kop?pašnieks, ir j?pie?em pakalpojumu sniedz?ji, par kuriem ir vienojušies visi kop?pašnieki, un j?maks? sava da?a no kop?jiem izdevumiem, kas par š?diem pakalpojumiem radušies, kurus vi?š t?l?k p?radres? nomniekam.

44 Otraj? gad?jum?, apl?kojot pakalpojumus atseviš?i no nomas, to aplikšanas ar PVN sakar? notiku vienota komercdar?juma m?ksl?ga sadal?šana.

45 T?d? k? apl?kojam? gad?jum?, kurš saska?? ar tiesas s?d? iesniegtajiem paskaidrojumiem attiecas uz lielu skaitu nekustamo ?pašumu nomu, kurus nomniekam dom?ts izmantot daž?diem m?r?iem, s?kot no ang?ra un beidzot ar dz?vojamo telpu, ikkatras nomas gad?jum? saist?b? ar apg?des pakalpojumiem b?tu j?p?rbauda, vai nomnieks var br?vi izv?l?ties tos pat?r?t sev v?lamaj? daudzum?. Šaj? zi?? v?r? ?emama noz?me ir individu?laijem skait?t?jiem un r??iniem atbilstoši pat?r?taj?m liet?m, nor?dot, ka apg?des pakalpojumu pieg?de b?tu j?uzskata par atseviš?iem, no nomas noš?irtiem pakalpojumiem. Saist?b? ar atkritumu p?rvaldi, ja nomnieks var izv?l?ties pakalpojumu sniedz?ju vai nosl?gt l?gumu tieši ar vi?u, pat ja ?rt?bas labad vi?š š?du

iesp?ju neizmanto, bet pakalpojumu sa?em no pakalpojumu sniedz?ja, kuru nor?d?jis iznom?t?js, pamatojoties uz p?d?jo divu starp? nosl?gtu l?gumu, š?d? gad?jum? šis fakts liecina par to, ka runa ir par pakalpojumu, kas ir noš?irts no nomas. Ja turkl?t maksa par atkritumu sav?kšanu un nomas maksa r?in? ir nor?d?tas k? divas atseviš?as poz?cijas, tad var pie?emt, ka iznom?t?js nesniedz vienotu pakalpojumu, kur? ietilpst noma un min?tais pakalpojums.

46 Visos gad?jumos iesniedz?jtiesai ir j?veic vajadz?gais v?rt?jums, ?emot v?r? visus apst?k?us, k?dos noma ir sp?k?, un tai kl?tpievienotos pakalpojumus, it ?paši paša l?guma saturu.

47 ?emot v?r? iepriekš min?tos apsv?rumus, uz otro jaut?jumu ir j?atbild, ka:

- PVN direkt?va ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma noma un tai kl?tpievienot? ?dens, elektr?bas un siltuma pieg?de, k? ar? atkritumu sav?kšana princip? b?tu j?uzskata par vair?kiem atseviš?iem un neatkar?giem pakalpojumiem, kas no PVN viedok?a b?tu j?v?rt? atseviš?i, ja vien dar?juma sast?vda?as, ieskaitot t?s, kas raksturo l?guma nosl?gšanas ekonomisko pamatojumu, ir tik cieši saist?tas, ka t?s objekt?vi veido vienu ekonomiski nedal?mu pakalpojumu, kura sadal?šana b?tu m?ksl?ga;
- iesniedz?jtiesai ir j?veic vajadz?gais v?rt?jums, ?emot v?r? visus tos apst?k?us, k?dos noma ir sp?k?, un tai kl?tpievienotos pakalpojumus, it ?paši paša l?guma saturu.

Par ties?šan?s izdevumiem

48 Attiec?b? uz pamatlietas pus?m š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata iesniedz?jtiesa, un t? lemj par ties?šan?s izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsv?rumus Tiesai, un kas nav min?to pušu izdevumi, nav atl?dzin?mi.

Ar š?du pamatojumu Tiesa (treš? pal?ta) nospriež:

1) **Padomes 2006. gada 28. novembra Direkt?vas 2006/112/EK par kop?jo pievienot?s v?rt?bas nodok?a sist?mu, kas groz?ta ar Padomes 2009. gada 22. decembra Direkt?vu 2009/162/ES, 14. panta 1. punkts, 15. panta 1. punkts un 24. panta 1. punkts ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma nomas gad?jum? elektr?bas, siltuma un ?dens pieg?de, k? ar? atkritumu p?rvaldes pakalpojumi, ko nomniekam, kurš š?s preces uz pakalpojumus izmanto nepastarpin?ti, sniedz treš?s personas, ir j?uzskata, ka tos ir sniedzis iznom?t?js, ja vi?š ir nosl?dzis l?gumus par šo pakalpojumu pieg?di un ja vi?š tikai p?radres? izmaksas nomniekam;**

2) **min?t? direkt?va ir j?interpret? t?d?j?di, ka nekustam? ?pašuma noma un tai kl?tpievienot? ?dens, elektr?bas un siltuma pieg?de, k? ar? atkritumu sav?kšana princip? b?tu j?uzskata par vair?kiem atseviš?iem un neatkar?giem pakalpojumiem, kas no PVN viedok?a b?tu j?v?rt? atseviš?i, ja vien dar?juma sast?vda?as, ieskaitot t?s, kas raksturo l?guma nosl?gšanas ekonomisko pamatojumu, ir tik cieši saist?tas, ka t?s objekt?vi veido vienu ekonomiski nedal?mu pakalpojumu, kura sadal?šana b?tu m?ksl?ga.**

iesniedz?jtiesai ir j?veic vajadz?gais v?rt?jums, ?emot v?r? visus tos apst?k?us, k?dos noma ir sp?k?, un tai kl?tpievienotos pakalpojumus, it ?paši paša l?guma saturu.

[Paraksti]

* Tiesved?bas valoda – po?u.